

Majtényi, Erik

(19 septembrie 1922, Timișoara - 22 ianuarie 1982, București)

Poet, scriitor, traducător, jurnalist

De la Wikipedia, enciclopedia liberă: https://ro.wikipedia.org/wiki/Erik_Majt%C3%A9nyi

Fotografii din arhiva Geza Kornis

Erik Majtényi (numele la naștere: Erik Mann) a fost un poet, prozator, ziarist și traducător maghiar din România, evreu originar din Banat.

Majtényi s-a născut în familia ziaristului, scriitorului și traducătorului evreu Endre Mann. A crescut în strada Uri din cartierul Fabric. La origine numele familiei Mann era Mendel. După studii neterminate la gimnaziul Diaconovici Loga, Erik Mann a lucrat printre altele, la tipografia Uhrmann, la un atelier fotografic, și apoi ca muncitor la fabrica „Industria Lânei” și la fabrica TEBA. Primele poezii i le-a publicat la Brașov István Korda în gazeta „Brassói Lapok”. În august 1941, în vremea regimului Antonescu, Mann a fost arestat la Brașov sub acuzația de dezertare de la armată și de încercare de a traversa ilegal granița. A fost deținut apoi la București în casa de arest a Siguranței, apoi în Lagărul de la Târgu Jiu și ulterior, în Penitenciarul Jilava. Ca deținut a lucrat la filatura de cânepă a lui Suleiman Zülfi și apoi într-un atelier de produs frânghii.

După schimbarea regimului în toamna 1944, fiind considerat din eroare german, el a fost înțemnițat, și apoi deportat la munci forțate în Uniunea Sovietică, în bazinul minier al Donețului. Ion Ianoși povestește că, în gara Iași, din rândul deportaților germani, Erik Mann a strigat către Mihai Novicov, cu care fusese în legătură în timpul ilegalității: „Spune-le că sunt comunist și scoate-mă de aici!” la care Novicov a replicat: „Și acolo, în detașamentele de muncă, e nevoie de comuniști!” În urma unor intervenții din partea autorităților comuniste din România, a fost eliberat și repatriat.

A lucrat în anii 1946-1948 ca ziarist la organul comunist local din Timișoara, „Luptătorul bănățean” (devenit ulterior „Drapelul Roșu”), apoi la gazete din București - redactor la ziarul de limba maghiară „Ifjűmunkás (Tânărul muncitor)”, unde în 1949 și-a schimbat numele din Eric Mann în Erik Majtényi, apoi la Editura Tineretului (1952-1953), a colaborat apoi între anii 1953-1954 la „Előre” (Înainte), organul din București al Partidului Comunist Român în limba maghiară. Între anii 1955-1956 a fost secretar al Uniunii Scriitorilor, apoi în 1957 a fost membru în comitetul de redacție al ziarului „Igaz Szó” (Cuvânt adevărat) din Târgu Mureș, iar în 1958-1959 a scris în revista culturală „Művelődés” (Cultura), în 1963 a colaborat la „Utunk ” (Drumul nostru) și între 1964-1982

a fost membru al redacției cotidianului „Előre”. Majtényi a făcut parte și din comitetul de redacție a revistei literare „Bánsági Írás” (Scrisul bănățean). După unele informații, din arhivele Securității sau alte surse, fiind gazetar și om de litere, Majtényi s-a aflat în atenția organelor de securitate și ar fi scris începând din anii 1950 unele rapoarte la cererea lor.

Majtényi și-a făcut debutul literar încă în 1940 în gazeta „Brassói Lapok”. După război s-a făcut cunoscut printr-o poezie angajată idealurilor comuniste - între altele prin versurile publicate în antologia *Ötven vers* (Cincizeci de versuri) din anul 1950. Din cauza alinierii poeziei sale la spiritul realismului socialist și al proletcultismului, ea a fost în mare măsură dată uitării. În urma revoluției din anul 1956 din Ungaria, Majtényi s-a îndepărtat de idealurile comuniste la care s-a atașat în anii 1940-1950 și a abandonat lirismul angajat și entuziast în favoarea unei poezii meditative. Căminul este marcat de volumul *Búcsú az ódáktól* (Adio odelor) publicat la Târgu Mureș în anul 1957. Dintre volumele de poezii publicate ulterior au fost apreciate *Szobrot álmodtam* (Am visat o sculptură, 1962), *Pirkadástól virradatig* (Din amurg până în zori) și volumul de versuri pentru copii *Fehér madár* (Pasărea albă). Hugó Ágoston a afirmat că scrierile de science fiction ale lui Majtényi au „miez, originalitate, un stil șocant și o arhitectonică frapantă, în stare să satisfacă și exigențele literare cele mai selecte.” Romanul autobiografic al lui Majtényi „**Hajóharang a Hold utcában**” (1976) – „Clopot de bord în strada Lunii” s-a bucurat de aprecieri elogioase. Majtényi s-a distins și prin activitatea sa de traducător din literatura română și străină.

A locuit la București într-o vilă în apropierea Șoselei Kiseleff, care, alături de restaurantul vecin, a fost vreme de mulți ani un loc de întrunire a boemei maghiare din București, unde puteau fi văzuți literați ca András Sütő, Géza Páskándi, Andor Bajor, János Szász, Lajos Földes și alții. Majtényi a fost cunoscut pentru ajutorul pe care l-a dat adesea scriitorilor maghiari aflați la nevoie sau la începutul carierei. S-a bucurat de o căsătorie reușită cu Oly Lőrincz, și ea locuitoare a cartierului unde a copilărit. Au avut patru fiice, din care una a murit de copil.

Majtényi a murit de cancer la București în anul 1982, la vârsta de 60 ani. Conform dorinței sale, a fost incinerat și cenușa sa fost înmormântată la cimitirul din cartierul Elisabetin din Timișoara. Portretul de pe mormântul său, sculptat în relief de bronz de către sculptorul Csaba Ungor, a dispărut, fiind furat de hoți de metale. Una din fiicele lui Majtényi, Ágnes Majtényi a fost un timp șefa secției maghiare a Radiodifuziunii române în timpul regimului post-comunist.

Premii și onoruri

1953 - Premiul de stat al R.P.Românie pentru volumul de poezii „Őrségen” (În gardă)

1975 - Premiul pentru traduceri al Uniunii Scriitorilor din România.

Publicații (Selecție)

Versuri (volume): 1953 - *Őrségen* (1953) (De strajă); 1957 - *Búcsú az ódáktól* (1957) Târgu Mureș (Adio odelor); 1958 - *Az utolsó Zsolnok avagy egy tündöklő utód dicsőségének és bukásának keserves históriája* (poezie satirică narativă) ; 1959 - *Biztató* (Încurajator); 1960 - *Csillagaink most sokasodnak*; 1962 - *Pirkadástól virradatig* (Din ajun până în zori); 1962 - *Útravaló* (versuri alese); 1965 - *Szobrot álmodtam* (Am visat o statuie); 1969 - *Legszebb versei* (coord. Páskándi Géza); Ed.Tineretului; 1972 - *Egy vers egyedül*; 1981 - *Most át kell írnom ezt a menetrendet* (Acum trebuie să rescriu acest orar); 1983 - *Emberek, lakások lakói* (selecție de traduceri).

Versuri și proză pentru copii (volume). Vezi wikipedia

Roman

1976 - *Hajóharang a Hold utcáiban* (roman - Clopot de bord în strada Lunii; a doua ediție 1977; reeditat - 1988)

Traduceri

Maytényi a tradus din limba română în limba maghiară din poeziile lui [Alexandru Vlahuță](#), [Mihai Eminescu](#), [Maria Banuș](#), [Radu Boureanu](#), [Emil Isac](#), [Eugen Jebeleanu](#), [Virgil Teodorescu](#), [Marcel Breslașu](#), [Magda Isanos](#), [Mihu Dragomir](#), [Nicolae Țic](#), de asemenea, din scrierile lui [Hașdeu](#), și [Theodor Constantin](#). A mai tradus în maghiară literatură pentru copii din limbile germană (de pildă din [Wilhelm Busch](#)) franceză (fabule de [La Fontaine](#)), română ([George Coșbuc](#), [Gellu Naum](#)) și rusă (din [Vladimir Maiakovski](#)), romanul Trei camarazi (Három bajtárs) al lui [Erich Maria Remarque](#). Cu László Lőrinczi și János Szász- Antologia literaturii maghiare vol. I-III

Traduceri din scrierile lui Majtényi în limba română

Capcana de beton, [Editura Facla](#), Timișoara 1976; *Versuri alese*, trad. [Nicolae Teică](#), H.Grănescu [ESPLA](#), București 1955; *Mazăre măzăriche* (trad.Ion Horea) - ilustrații de Nicu Russu - [Editura Ion Creangă](#), București 1973; *Micii marinari* - Editura Tineretului, 1954; *Melcul* - traducere de [Mioara Cremene](#), ilustrații de Julia A.Tollas, 1959; *Iepurașii călători* - traducere de [Ion Hobana](#), ilustrații [Dem. Demetrescu](#) Editura Tineretului, 1955

Poezii de Majtényi au fost puse pe note de compozitorul József Hencz.